

**Minnesanteckningar vid diskussionsforum angående samverkan mellan pastoraten
Vittinge församlingshem 15 maj 2014 kl. 19-21**

Stefan Bosbach och Bertil Murray från Uppsala stift informerar och svarar på frågor.

Stefan arbetar inom området främjande och tillsyn på Uppsala stift och det är han som skall leda strukturarbetet. Bertil har tidigare tittat på hur pastorat kan samverka i administrativa frågor.

Deltagande är kyrkoherdar, ordföranden och/eller vice ordföranden från församlingarna Vittinge, Nora, Västerlövsta, Enåker, Huddunge samt Östervåla-Harbo pastorat.

Bakgrunden till denna diskussion är bl.a. det mail som Biskop Ragnar Persenius tidigare skickat ut där han presenterar sin målbild av hur strukturen för Svenska kyrkan i Heby kommun skall se ut i framtiden.

Stefan berättar att biskopens målbild växt fram utifrån tre huvudorsaker. Dels från dennes samlade erfarenheter, samtal, möten och upplevelser under sina 13 år som biskop. Dels från de möjligheter som kyrkoordningens ändring fr.o.m. årskiftet ger, nu finns möjlighet att bilda pastorat istället för samfälligheter. Det är alltså samverkan vi talar om, inga församlingar skall försvinna utan vi ska samverka om de gemensamma resurserna men i ett gemensamt pastorat.

Slutligen har hans målbild också påverkats av att stiftsorganisationen har jobbat med värdegrundsarbete för att se på vilket sätt resurserna ska användas på bästa sätt och främja arbetet som bedrivs i församlingarna. Visionen man kommit fram till är *"Hållbar gemenskap- där tro och liv kan växa"*. Detta är grunden till biskopens tankar om att vi behöver ta ett större grepp över hela stiftet, att vi behöver göra någonting.

En karta visar på hur det *skulle kunna* se ut, Heby kommun skulle bestå av ett pastorat där de sju församlingar som finns idag samverkar. Detta skullerimligen kunna genomföras inom en tidsrymd av två mandatperioder. I kartan finns också områden som inte är markerade och således inte står inför några planer på samverkan just nu. Frågan om varför Heby kommun ligger på prioritet ett uppkommer. Stefan svarar att det är biskopen som bäst kan svara på det men hela Svenska kyrkan står inför samma utmaning och arbetet sker i olika takt och utefter olika behov. Tidigare strukturarbete har handlat främst om sammanläggning av enheter och det har vi i Heby kommun avstått från. Bertil menar att vi idag kan se det som en fördel. Nu när kyrkoordningen ändrats är förutsättningarna andra och det lutar åt att de församlingar som tidigare slagits samman kommer att delas upp igen så att man kan ta tillbaka det som inte visade sig bli riktigt bra.

Det vi kan göra nu är att fundera över vad som skulle stödja en eventuell samverkan. Stiftet tittar på vad som skulle kunna vara en lämplig enhet med hjälp av en strukturpolicy som innefattar fyra perspektiv. Det pastorala perspektivet innebär att man ska klara av den grundläggande uppgiften (att fira gudstjänst, bedriva diakoni, mission och undervisning), det ekonomiska perspektivet innebär att man ska ha en ekonomi som stöder arbetet med detta. Det organisatoriska perspektivet ska stödja arbetet i form av olika kompetenser och det demokratiska perspektivet innebär att det ska finnas människor som vill ta ansvar.

En prognos visar att trenden i Heby kommun går mot att medlemsantalet sjunker, något som även gäller landet som helhet. Detta beror dels på utträden men också på invandringen och att de som dör

till större andel är kyrkotillhöriga än de som föds. Relationen till kyrkan förändras och vi behöver tänka annorlunda för att ha fortsatta resurser och hållbarhet på lång sikt.

En fråga som uppkommer är ifall det skulle se annorlunda ut för oss om vi skulle ha tillhört ett annat stift? Stefan svarar att i frågan om samverkan skulle det inte vara någon skillnad utan man tänker på samma sätt i hela landet.

Stefan visar en sammanställning av olika nyckeltal från de olika perspektiven ovan som ska ge en bild över hur det är ställt med pastoraten i vår kommun. Han har bl.a. tagit fram olika verksamhetskostnader, statistik på gudstjänstbesökare, insamling, soliditet, skulder, antal anställda och värden på förädlingskvoter m.m. Givetvis finns fler nyckeltal men utifrån erfarenhet menar han att de han valt ger en någorlunda korrekt bild av hur läget ser ut.

Slutsatsen av denna sammanställning kan tolkas så här:

Vittinge ser ut att vara en fungerande församling vars värden ligger omkring medeltalet, men hur länge till? Behövs mer resurser till arbetet med den grundläggande uppgiften för att stärka relationer?

Västerlövsta har mycket bättre värden än snittet på verksamhetskostnader för diakoni medan soliditeten är något lägre och resultatet har förbättrats på senare år.

Östervåla-Harbo ser i stort sett ut som en snittförsamling men med stor satsning på barn- och ungdomsverksamhet.

Nora församling ser ut att förbruka något mer än vad man får in men har gjort ett starkt arbete med sina relationer.

Stöder dessa siffror Ragnars resonemang? Behöver vi utifrån detta tillsätta en utredning? Känner vi igen oss i siffrorna vi sett?

Efter fria diskussioner kommer följande tankar upp:

Nora församling berättar om upprörda känslor efter förra mötet, de vill inte ha någon sammanslagning och protestlistor med över 1100 påskrifter mot en sådan finns. Däremot är de positiva till den samverkan de redan har på kontraktsnivå genom tex. stiftsarkitekten. De förklarar sitt negativa resultat med stora underhåll och med alla bakgrundsfakta tycker man att man ändå har god ekonomi och kompetens, samt ett stort lokalt stöd och engagemang. Ett motiv till Nora församlings negativa inställning till en eventuell sammanslagning ligger bl.a. i de erfarenheter från sammanslagningar man upplevt i andra sammanhang. Man är rädd att det kommer leda till att tjänster försvinner lokalt och den personliga kontakten går förlorad. Om de skulle vara en enhet som inte själva styrde över sina ekonomiska resurser skulle troligtvis en känsla av tafatthet infinna sig. Den som sitter på pengarna styr ju och en rädsla för att pengarna då skulle användas till annat än de som gynnar bygden finns. Det är viktigt att känslan av behovet av förändring kommer underifrån, från församlingarna själva.

Östervåla-Harbo har idag en positiv inställning till olika typer av samverkan och sen får framtiden visa om den ekonomiska utvecklingen kräver att fler åtgärder genomförs. Önskvärt är att förfarandet kring en samverkan skulle ske mer successivt för att inte så mycket motstånd skulle upplevas ute i församlingarna.

Västerlövsta tänker att det finns mycket att samverka om. Viktigt att peka på de möjligheter en samverkan skulle kunna ge, t.ex. till ytterligare kompetenser och att pengarna skulle börja användas

på ett bättre sätt inom t.ex. administrationen. En viss samverkan finns redan i form av gemensamt musikblad och sorgegrupp. I församlingen finns personer med erfarenhet av samgåenden som visat sig falla ut väl, trots skepsis och oro inledningsvis. Viktigt att måla upp hur det bästa respektive värsta scenariot skulle kunna se ut för att bättre kunna se möjligheterna.

Vittinge är positiva till att samverka *mellan pastoraten* men vill ha kvar det egna pastoratet och de personliga relationer som skapats, inte minst genom att ha kyrkoherden boendes i prästgården. Vi talar alltså om att samverka mellan pastoraten som finns idag. En sammanslagning däremot, skulle innebära samverkan mellan alla nuvarande församlingar inom det tänkta pastoratet som skulle utgöras av hela Heby kommun. Tydlig information till församlingsborna behövs och utvärderingar från genomförda sammanläggningar efterlyses! Vittinge strävade emot det tidigare sammanläggningsarbetet in i det sista, något som nu visade sig vara klokt då man troligtvis kommer börja lösa upp samfälligheter igen. Vad är det som säger att det inte blir samma sak denna gång? En förhandsanalys som visar vilka vinster och förluster en sammanläggning skulle medföra efterfrågas, då man har svårt att se anledningen till denna omorganisering.

Övriga tankar som kommer upp är att informationen som gått ut till pastoraten är svårtolkad. Stefan menar att det kan förklaras genom att inga beslut är tagna ännu utan vi ska gemensamt samtala om hur en lösning skulle kunna se ut. En fråga om hur stiftet kan hjälpa oss att samverka mellan pastoraten idag uppkommer. Stefan svarar att ett projekt kring administrativ samverkan finns och är under utveckling. Stefan menar också att en stor andel av kyrkans administrativa personal närmar sig pensionsålder och det kan vara en parameter att fundera över. Vad gäller utvärderingar så finns ett visst mått av detta i publikationen Närhet och samverkan.

Sammanfattning:

Gemensamt för alla församlingar är att det finns en förståelse för att *samverkan* behövs, däremot finns många röster som är emot en sammanläggning av pastoraten. De starkaste argumenten till denna inställning är tidigare erfarenheter av vad sammanslagningar i andra sammanhang resulterat i, kommer det lokala engagemanget att svalna och kommer kyrkan dö ut likt jordbruket? Det finns en rädsla för att känslan av närhet kommer försvinna och man vill heller inte förlora sin ekonomiska makt.

Man vill se någon form av konkreta belegg för att den struktur man väljer är den mest fördelaktiga, utvärderingar och tankar från berörda som upplevt sammanslagningar efterlyses!

Stefan menar avslutningsvis att vi behöver gå in med öppna ögon och prata med varandra om detta då vi troligtvis står inför en "ny" kyrka med yttre utmaningar där ekonomin är en av dem. Rädslan för att en sammanläggning skulle kunna bidra till kyrkans död måste ställas mot risken att i förlängningen dö ut av brist på resurser och kompetens.